

**Mál nr. 8/2023**

**Nafn málskotsaðila (M)**

**Nafn varnaraðila (V)**

**Heiti vátryggingar: Kaskótrygging ökutækis**

**Takmörkun ábyrgðar vátryggingar. Samsömun.**

**Gögn.**

1. Málskot mótttekið 11. janúar 2023 ásamt fylgiskjölum.
2. Bréf V dags. 1. febrúar 2023.
3. Viðbótarathugasemdir M, dags. 17. febrúar 2023.

**Málsatvik.**

Í málskoti kemur fram að málskotsaðili sé eigandi og umráðamaður bifreiðar þeirrar sem sé tryggð kaskótryggingu hjá V. Málskotsaðili segist hafa lánað barnsmóður sinni bifreiðina í stuttan tíma eftir að þau höfðu slitið tímabundið samvistum en málskotsaðili tekur fram að þau hafi tekið upp samband að nýju skömmu eftir að umræddur tjónsatburður gerðist. Umrætt tjón hafi gerst þann 17. júlí 2022 þegar maður sem barnsmóðir hans hafði verið að slá sér upp með í stuttan tíma, en hafði slitið því sambandi þegar tjónsatburðurinn gerðist, hafi komið inn á heimili hennar í skjóli nætur og tekið bíllyklana að bifreiðinni í leyfisleysi og ekið á brott á henni. Hann hafi svo lent í árekstri á bifreiðinni. Samkvæmt fyrirliggjandi gögnum sé ljóst að hann hafi verið töluvert ölvaður. Barnsmóðir málskotsaðila hafi um leið og hún varð vör við að ökutækið væri ekki lengur fyrir utan heimilið hennar hringt í lögreglu og tilkynnt það stolið, sbr. lögregluskýrsla dags. 17. júlí 2022. M hafi tilkynnt tjónið á ökutækinu til V með tilkynningu dags. 19. júlí 2022. Með bréfi dags. 19. október 2022 hafi V hafnað bótaskyldu úr kaskótryggingu ökutækisins. V hafi byggt höfnun sína á þeirri staðreynd að ökumaður bifreiðarinnar hafi verið undir áhrifum áfengis og hafi V litið þannig á að hann, ökumaðurinn, hafi í reynd verið umráðamaður bifreiðarinnar þegar atvikið átti sér stað. Þá hafnaði V að um nytjastuld hafi verið að ræða. V hafi þannig samsað háttsemi ökumannsins með M á grundvelli 2. mgr. 29. og 27. gr. laga um vátryggingarsamninga nr. 30/2004.

Málskotsaðili byggir á því að tjónið sem varð á ökutækinu sé bótaskyldt úr kaskótryggingu sem M hafði í gildi hjá V á tjónsdegi. Samkvæmt skilmálum kaskótryggingarinnar taki tryggingin til skemmda á ökutæki vegna þjófnaðar eða tilraunar til þjófnaðar og skemmdaverka þriðja aðila. Skilyrði bótaskyldu sé að atvikið hafi verið kært til lögreglu. M byggir á því að umrætt tjón hafi átt sér stað í kjölfar þess að bifreið M var stolið af þriðja aðila með þeim afleiðingum að sá aðili lenti í árekstri. Umræddur nytjastuldur hafi verið kærður til lögreglu og því öll skilyrði skilmálans fyrir bótaskyldu til staðar. Þá hafnar M alfarið að hægt sé að beita samsömun í máli þessu. Barnsmóðir M hafi haft bifreiðina tímabundið til afnota en var hvorki formlega skráð sem eigandi né umráðamaður bifreiðarinnar. Þrátt fyrir að barnsmóðir M hafi þekkt ökumanninn voru þau ekki í skráði sambúð, ekki með sameiginlegt lögheimili né bjuggu þau saman, sbr. fyrirliggjandi gögn. Þá liggja fyrir að barnsmóðir M hafi tilkynnt strax um nytjastuldinn um leið og upp komst um hann. M mótmælir því að hægt sé að beita samsömun. M hafi engin tengsl við ökumann bifreiðarinnar.

Í bréfi V, dags. 1. febrúar 2023 kemur fram að félagið hafi kallað eftir frekari gögnum frá lögreglu. V hafi borist afrit af skýrslutöku ökumannsins sem hafi farið fram að morgni 17. júlí 2022 eftir dvöl í fangaklefa um nóttina. Ökumaðurinn sagðist hafa verið á heimleið þegar áreksturinn gerðist, þ.e. á leið heim til kærustu sinnar. Hann sagðist hafa haft umráð yfir bifreiðinni og að kærasta hans hefði átt bifreiðina í 2-3 ár. Hann sagðist ekki hafa spurt um leyfi að fá að taka bifreiðina. V byggir á upplýsingum frá lögreglunni þar sem haft er eftir barnsmóður M að hún hafi verið með bílinn til umráða og að hún og ökumaðurinn búi saman. V byggir á því að samkvæmt skilmála tryggingarinnar bæti tryggingin þjófnað á ökutæki, tilraun til þjófnaðar og skemmdaverk og að í máli þessu reyni á hugtakið þjófnað. Það sé greinarmunur á hugtakinu nytjastuldi og þjófnaði, þ.e. að til að um þjófnað sé að ræða verði að vera til staðar auðgunarásætningur hjá þeim sem stelur bifreiðinni. Það sé ósannað í þessu máli að ökumaðurinn hafi ætlað að slá eign sinni á bifreiðina. Þá telur V sér heimilt að bera fyrir sig háttsemi ökumannsins að keyra ölvaður enda hafi ökumaðurinn með samþykki vátryggðs verið ábyrgur fyrir

ökutækinu. V telur ljóst að ökumaðurinn hafi á tjónsdegi búið með barnsmóður váttryggingartaka og skráðs eiganda bifreiðarinnar og haft þannig aðgang að og umráð bifreiðarinnar.

Í viðbótarathugasemdum M, dags. 17. febrúar 2023, gerir M athugasemdir við að V leggi til grundvallar sönnunar í málinu framburð ökumanns í skýrslutöku hjá lögreglu að morgni 17. júlí 2022. M bendir á að ökumaður bifreiðarinnar og barnsmóðir M hafi ekki búið saman þegar atvikið gerðist og að þeirra sambandi hafi verið lokið. Ökumaðurinn og barnsmóðir M séu með sitthvort lögheimilið. Barnsmóðir M hafi samkvæmt lögregluskýrslu, dags. 17. júlí 2022 tilkynnt til lögreglu að bifreiðinni hafi verið stolið og að fyrrverandi kærasti hennar hafi stolið henni. M telur varhugavert að leggja til grundvallar framburð ökumanns hjá lögreglu þar sem hann hafði stöðu sakbornings. Um sé að ræða ófullnægjandi sönnunarfærslu af hálfu félagsins og að V verði að bera hallann af því. Þá gerir M athugasemdir við þá fullyrðingu V að ósannað sé að um þjófnað hafi verið að ræða þar sem skort hafi á auðgunarásætning ökumannsins. M gerir athugasemd við að þessari málsástæðu hafi ekki verið borið við í afstöðubræfi félagsins frá 19. október 2022. Þá bendir M á að þegar bifreiðin var tilkynnt stolin hafi ekkert legið fyrir um hvort um þjófnað eða nytjastuld væri að ræða. Barnsmóðir M hafi grunað fyrrverandi kærasta sinn um að hafa tekið bifreiðina en ekki vitað það með vissu. Þá fáiist túlkun V ekki staðist með tilliti til andskýringarreglu samningaréttar sem hafi þýðingu í váttryggingarétti. Reglan kveði á um að umdeilanleg og óljós samningsákvæði sem samin hafi verið einhliða og valda ágreiningi séu skýrð þeim aðila í óhag sem samdi þau. Almennitur geri ekki greinarmun á þjófnaði og nytjastuld í skilningi refsiréttar. Þá hafi í framkvæmd úrskurðarnefndar í váttryggingarmálum ekki verið gengið út frá því að það þurfi að vera til staðar auðgunarásætningur svo að þjófnaður á bifreið falli undir kaskótryggingar, sbr. úrskurðir nr. 150/2013 og 75/2014.

### Álit.

Í máli þessu er ágreiningur á milli M og V um það hvort tjón sem varð á bifreið M þann 17. júlí 2022 sé bótaskyld úr kaskótryggingu M hjá V. Ágreiningur málsins hverfist um hvort V sé heimilt að samsama þeirri háttsemi ökumanns bifreiðarinnar að aka ölvaður við M þannig að bótaréttur úr kaskótryggingunni falli niður og hvort ökutæki M hafi verið stolið aðfarnótt 17. júlí 2022.

Í 1. gr. váttryggingarskilmála V um kaskótryggingu kemur fram að váttryggður sé skráður eigandi ökutækis. Í 2. mgr. 27. gr. laga um váttryggingarsamninga nr. 30/2004 er kveðið á um að hafi váttryggður í öðrum váttryggingum en ábyrgðartryggingum, með háttsemi sem telja verður stórkostlegt gáleysi, valdið váttryggingaratburði losnar félagið úr ábyrgð í heild eða að hluta. Í þessu máli er ljóst að hvorki skráður eigandi ökutækis, M, né umráðamaður þess, barnsmóðir M, var ökumaður þegar tjón varð á ökutækinu þann 17. júlí 2022. Til þess að V geti borið fyrir sig háttsemi einhvers annars en váttryggðs eða umráðamanns verður að líta til þess að í 17.2 gr. segir að félagið geti borið fyrir sig háttsemi manns sem með samþykki váttryggðs er ábyrgur fyrir hinu váttryggða. Þarna er um að ræða heimild til samsömunar í skilningi a. liðar 2. mgr. 29. gr. laga um váttryggingarsamninga nr. 30/2004. V ber sönnunarbyrði um að ökumaður bifreiðarinnar hafi verið með samþykki, annað hvort M eða umráðamanns bifreiðarinnar barnsmóður M, ábyrgur fyrir bifreiðinni þegar hann lenti í árekstri við annað ökutæki en samkvæmt gögnum málsins var ökumaður bifreiðarinnar ölvaður þegar hann lenti í umræddum árekstri. Gögn málsins bera hins vegar ekki með sér að hann hafi með samþykki skráðs eiganda ökutækisins, M, eða umráðamanns þess, barnsmóður M, verið ábyrgur fyrir ökutækinu í umrætt sinn. Þvert á móti bera gögn málsins með sér að hann hafi tekið bifreiðina ófrjálsri hendi umrætt kvöld, sbr. lögregluskýrsla dags. 17. júlí 2022 þar sem fram kemur að barnsmóðir M tilkynnti lögreglu bifreiðina stolna og að hún teldi að fyrrverandi kærasti sinn hefði stolið bifreiðinni. Samkvæmt upplýsingum í umræddri lögregluskýrslu voru barnsmóðir M og ökumaðurinn ekki skráð með sama lögheimili þegar tjónsatburðurinn gerðist og barnsmóðir M segir þau ekki hafa verið lengur saman. Þá hafi þau aldrei verið í skráðri sambúð. V hefur ekki hnekt framangreindu með gögnum. Gegn neitun barnsmóður M og upplýsingum í fyrirliggjandi lögregluskýrslu frá 17. júlí 2022 hefur V ekki tekist að sýna fram á að ökumaður bifreiðarinnar hafi með samþykki M eða barnsmóður M verið ábyrgur fyrir ökutækinu þannig að samsömun sé heimil. Teljast skilyrði samsömunar því ekki sönnuð.

Í skilmálum kaskótryggingarinnar er kveðið á um bótasvið hennar. Þar kemur fram í grein 2.1. að váttryggingin bæti skemmdir á ökutækinu til að mynda vegna þjófnaðar eða tilraunar til þjófnaðar eða skemmdaverka þriðja aðila. Skilyrði bótaskyldu er að atvikið hafi verið kært til lögreglu. Í

lögregluskýrslu, dags. 17. júlí 2022 kemur fram að barnsmóðir M hafi hringt um nóttina til lögreglu og tilkynnt að fyrrverandi kærasti hennar hafi stolið bifreiðinni. Lögreglan kærði ökumanninn fyrir nytjastuld, sbr. lögregluskýrsla dags. 17. júlí 2022. Það liggur því fyrir að barnsmóðir M tilkynnti bifreiðina stolna til lögreglu eins og skilmáli tryggingarinnar gerir kröfu um og að lögreglan kærði ökumanninn fyrir nytjastuld. Með vísan til framangreinds telst sannað að bifreiðin hafi verið tekin ófrjálsri hendi, þ.e. hvorki með samþykki M né barnsmóður hans. Hvorki í framkvæmd dómstóla, sbr. t.d. Hæstaréttardómur nr. 29/2005 frá 9. júní 2005 né í framkvæmd úrskurðarnefndar í vátryggingamálum hefur verið gerður greinarmunur á því hvort undir hugtakið þjófnað, eins og það birtist í vátryggingarskilmálum, falli eingöngu tjónsatburðir sem feli í sér auðgunarásetning hjá þeim sem tekur ökutækið ófrjálsri hendi þannig að nytjastuldur á ökutæki rúmist ekki innan hugtaksins. Hafi það verið ætlun V að undanskilja í skilmálum kaskótryggingar ökutækja tjónsatburði þegar ökutæki eru tekin ófrjálsri hendi og skemmast en ekki sé til staðar ásetningur að auðgast á brotinu heldur eingöngu að nýta sér ökutækið í akstursskyni þá hefði V átt að taka það fram með skýrum hætti í skilmálum tryggingarinnar. Hallann af óskýru orðlagi hvað þetta varðar ber V, sbr. túlkunarreglu 1. mgr. 36. gr. b. laga um samningsgerð, umboð og ógilda löggæringa nr. 7/1936 og almenna andskýringarreglur samningaréttarins. V getur því ekki hafnað bótaskyldu á þeim grundvelli að tjónsatburðurinn falli ekki undir framangreint ákvæði skilmála kaskótryggingar ökutækis.

**Niðurstaða.**

M á rétt til bóta úr kaskótryggingu sinni, hjá V vegna skemmda sem urðu á bifreið hans í árekstri þann 17. júlí 2022.

Reykjavík, 14. mars 2023.

Þóra Hallgrímsdóttir

Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Anna Dögg Hermannsdóttir